

«Kvantemystikk»

TIDLIG PÅ 1800-TALLET FORBLØFFET DEN ANGLIKANSKE BISKOPEN GEORGE BERKELEY DEN FILOSOFISKE VERDEN VED Å HEVDE AT INGEN TING KAN EKISTERE UTEN Å VÆRE OPPFATTET AV EN BEVISSTHET. Å VÆRE ER DET SAMME SOM Å BLI OPPFATTET ELLER SANSET. HVORDAN KAN DA ET TRE TILSYNELATENDE FORTSETTE Å VÆRE TIL NÅR INGEN SER PÅ DET ?

I DE SENERE ÅR HAR FLERE EKSPERTER PÅ KVANTEMEKANIKK DEFINERT SYNSPUNKTER SOM LIGGER MERKELIG NÆR BISKOPENS. MEN HVOR HOLDBART ER DETTE SYNET, SOM GJERNE BLIR KALT KVANTE-SOLIPSISME?

DET ER SLIKE OG ANDRE AKTUELLE SPØRSMÅL VI FØLGER OPP I DETTE NUMMER.

- * UFO-DRAMATIKK I FLORØ
- * KOSMISK HÅRKLIPP
- * FORNUFT OG UFORNUFT I PARAPSYKOLOGIEN
- * ASTROARKEOLOGISKE SENSASJONER
- * PYRAMIDE-ENERGI

- * UVILJEN MOT UORDEN
- * MØR NEKTET LEGE Å BEHANDLE SØNN
- * SAMLET GRANSKING AV ALTERNATIV MEDISIN
- * KRYPTOZOOLOGI MM

- * FALSKHET SOM FREMTIDSHÅP
- * SKEPTIKER-ORGANISASJON OPPRETTET OGSÅ I FINLAND
- * MED MYE MER

"KVANTEMYSTIKK"

Tidlig på 1800 tallet forbløffet den anglikanske biskopen George Berkeley den filosofiske verden ved å hevde at ingen ting kan eksistere uten å være oppfattet av en bevissthet. Å være er det samme som å bli oppfattet eller sanset. Men hvordan kan da et tre tilsynelatende fortsette å eksistere når ingen ser på det? Ronald Knox uttrykte det slik:

There once was a man who said: "God
Must think it exceedingly odd
if he finds that this tree
Continues to be
When there's no one about in the
Quad."

En anonym forfatter svarte med følgende berømte limerick:

Dear Sir, your astonishment's odd.
I am always about in the Quad.
And that's why the tree
Will continue to be
Since observed by yours faithfully,
GOD.

Berkley fornyet det objektive univers i alle sine rike varianter, ved å redefinere materien som en del av Guds bevissthet. Han mente dessuten at hans filosofi var et nytt bevis for Guds eksistens. Moderne fysikere nøler dog med å gjøre dette metafysiske spranget. Men i de senere år har flere eksperter på kvantemekanikk, f.eks. nobelprisvinneren Eugene Wigner og John Wheeler, ved University of Texas, definert synspunkter som ligger merkelig nær biskop Berkleys. Deres oppfatning, som av noen fysikere er blitt kalt "kvante solipsisme", har hatt sterk innvirkning på yngre fysikere og vitenskapelige forfattere, som har dukket ned i østlige religioner og parapsykologi (jmf. Fritjof Capra, Gary Zukov, Michael Talbot, og (den verste av alle) - boken Space-Time and Beyond, av Bob Toben og Fred Alan Wolf.

Kvante-solipsisme (*) er et svar på det faktum at kvantemekanikken (KM) -

en alminnelig akseptert matematisk teori - er beheftet med forbløffende paradokser som synes å antyde at den ytre verden ikke har noen klart definert natur før bevisstheten observerer den. Eksempelvis så var det kvanteteorien som slo fast de dualistiske egenskapene hos lyset, som kan beskrives enten som en energibølge eller som en strøm av partikler. KM erstattet den klassiske fysikkens strikte kausale determinisme med statistiske lover om hendelser hvor tilfeldighetene er så fundamentale at Einstein ble tvunget til å protestere, og si at han nektet å tro at Gud kastet terning... Selv om lovene for KM er blitt bekreftet med stor nøyaktighet, så avspeiler de også det som fysikeren Heinz Pagels i sin fortreffelige nye bok The Cosmic Code, kaller for "quantum weirdness". ("Kvante-mystikk") Dette sikter til det dunkle mysteriet om hva som skjer når bølgefunksjonen hos et kvantesystem blir "reduert" eller "kollapset" gjennom en måleprosess.

I KM er bølgefunksjonen et matematisk uttrykk som beskriver en partikkel (et elektron eller et foton, f.eks.) eller et system av partikler (et molekyl, et tre eller et solsystem) og hvordan det forandres i tid. Funksjonen gjør det sannsynlig at når systemet blir målt kan spesielle variabler - så som posisjon, hastighet, moment [bevegelse], energi og spin - tilegges seg visse verdier. Disse sannsynlighetene er ikke de samme som når man f.eks. kaster mynt og krone; det er bare vår ignorering av de mange kreftene som virker på mynten som gjør det umulig å forutsi mynt eller krone med større sikkerhet enn 50%. Når det gjelder partiklene finnes det ingen krefter i eller nær disse, ingen lokale "skjulte variabler" som forårsaker at partikkelen tillegner seg spesielle egenskaper når den blir målt. Det er som om naturen ikke tar noen avgjørelse om disse egenskaper før det øyeblikk da målingen skjer, og da blir avgjørelsen tatt rent sjans-

(*) Den filosofiske oppfatning at ens eget jeg er det eneste som eksisterer

messig. Uheldigvis så forteller KM oss også at så snart som en bølgefunksjon er redusert til bestemte, begrensede verdier ved hjelp av måling, så vil hele systemet – som nå omfatter også måleutstyret – kreve en ny bølgefunksjon, som gis sannsynligheter bare for de egenskapene som vil bli funnet dersom hele systemet nå blir målt. Dette fører oss direkte til et berømt tankeeksperiment kjent som paradokset med Schrödingers katt (etter Erwin Schrödinger, en av KMs store arkitekter og som først lanserte det.) [Se NIB 4-5/85, side 44]

Man plasserer en katt i en tett kasse. Denne inneholder en radioaktiv substans som har 50% sjanse for å frigi et elektron innen et gitt tidsintervall. Elektronet vil forårsake et klikk på en geigerteller, som i sin tur utløser en mekanisme som dreper katten. Fordi det totale systemet har en bølgefunksjon som bare gir sannsynligheter inntil systemet blir observert, (av en bevissthet) synes det som om kvantemekanikken sier at katten hverken er død eller levende inntil noen kikker inn i kassen. Denne observasjonen vil da kollapse bølgefunksjonen, og i det øyeblikk vil katten bli tildelt den endelige egenskapen av å være enten død eller levende. Før observasjonen er liv og død i en eller annen forstand, på en måte som ingen forstår, forsynt med like muligheter i bølgefunksjonen som beskriver katt-kasse-systemet.

La oss nå anta at kassen blir åpnet av en venn av Eugene Wigner, som ser om katten er død eller levende. Kassen, katten og vennen vil nå utgjøre et større kvantesystem med en mer kompleks bølgefunksjon der tilstanden hos katten og vennens bevissthet er ubestemte inntil de blir observert av Wigner eller noen annen. Fysikere kaller dette paradokset med Wigners venn [the paradox of Wigner's friend]. Dette fører til en uendelig regress-kjede. Hvis Wigner observerer en venn som observerer katten, vil det totale systemet hos kasse-katt-venn-Wigner forbli ubestemt (om katten er i live eller ikke) inntil det blir observert av en tredje person, osv..

I sin samling av essays, *Symmetries and Reflections* (1967), argumenterer

Wigner for at denne regressen ikke er uendelig. Den slutter så snart et menneskes bevissthet bryter kjeden av bølgefunksjonsreduksjoner. Bare en bevissthet, mener han, har den evnen til introspeksjon som tillater den å vite at "jeg er i den eller den tilstand". For å være enda mer pinlig nøyaktig, sier Wigner, det er "min egen bevissthet, siden jeg er den eneste observatør, alle andre mennesker vil være objekt for mine observasjoner." En venn som observerer katten vil vite om den er død eller levende, men inntil Wigner observerer sin venn, vil katten for "W i g n e r" fremdeles befinne seg i en ubestemt tilstand.

Wigner vedgår at han finner også slike ting som f.eks. tilstanden hos et tre meget forbløffende. Fordi treet er et kvantesystem ser det også ut til ikke å ha noen definerte egenskaper før dets bølgefunksjon blir redusert av en iaktaker. Siden hans egen bevissthet for Wigner er den fundamentale realitet, vil objekter som synes å eksistere "der ute" være lite annet enn nyttige konstruksjoner dedusert av regelmessigheten i hans opplevelse. Han siterer med bifall en uttalelse av Schrödinger: "Villem [verden] ellers [uten bevisste observatører] ha forblitt et spill for tomme benker, uten å eksistere for noen og dermed ikke-eksisterende?"

Men fysikere fleste slutter seg ikke til denne kollektive solipsismen. De mener at der er endelige reduksjoner hos bølgefunksjonene til enhver tid når en makro-begivenhet (det som skjer over det sub-atomiske nivå) inntreffer og som ikke kan tids-reverseres, som f.eks. kattens død, registrering av en partikkelspor på film eller lydbåndopptaket av klikket fra en geigerteller. Selv om Wigner sjelden trekker inn biskop Berkeley, eller noen annen filosof som har syslet med lignende problemer, ser det ut til at hans synsmåte tvinger ham til å si at et tre ikke har noen tydelige egenskaper, og derfor bare en vag eksistens, før en bevissthet oppfatter det.

Wheeler har i en rekke skrifter tatt et lignende om enn mindre ekstremt standpunkt. Han sier at KM har tvunget oss til å benekte at det på mikro-nivå

finnes en ytre verden med presis struktur, uavhengig av sansene. "Intet elementært fenomen er et fenomen før det blir et observert fenomen." I en eller annen merkelig forstand er universet det som Wheeler kaller "a participatory universe." "Vi står ikke og observerer noe der ute bak en tykk glassvegg", sier Wheeler. "Vi må knuse glasset og influere på tilstanden hos det vi ser".

I Wheelers veldige kosmologiske visjon er der en uendelighet av oscillerende universer som kontinuerlig blir født i big bangs og som også eventuelt dør i store sammentekninger (sammenfall). Hvert univers har sitt eget sett av fysiske konstanter som fremkommer tilfeldig fra dets ildkule. Disse konstantene må bli finstemmet for å tillate utformingen av soler og planeter, og sågar enda mer finstemmet for å tillate liv. Wheeler mener at liv er noe så unikt og usannsynlig at vi muligens er det eneste intelligente liv i hele kosmos. Dessuten, med mindre et univers er så fint stemmet at det tillater bevisst liv å utvikle seg, så kan det ikke bli observert og er dermed heller ikke virkelig reelt i egentlig forstand. Et ikke-observert foton har en vag form for realitet, ja; men for Wheeler er det av et "blekere og mer teoretisk slag" enn realiteten hos et observert foton.

Dette siste sitatet er fra Wheeler's bok *Frontiers of Time* (1978). Såvel i boken som andre steder foreslår han et nytt fantastisk tanke-eksperiment kjent som the delayed-choice test. (Testen med forsinket valg). Det er en variasjon av det berømte eksperimentet hvor man benytter en skjerm med to hull eller spalter. Et foton kommer gjennom den ene spalten (som en partikkel) dersom det blir målt med én type detektor, og gjennom begge (som en bølge) dersom det blir målt med en annen type detektor - et eksperiment som demonstrerer lysets dualistiske natur. Anta nå, sier Wheeler, at vi venter til fotonet har passert gjennom skjermen, og så lynraskt bestemmer oss for hvilken detektor vi vil benytte. Vil ikke vår avgjørelse da bestemme hvilken av de to hendelsene (passasje gjennom en eller to spalter) som fant sted i fortiden?

Der skjer ingen forandring av fortiden, fastslår Wheeler, men snarere at man bringer fortiden til eksistens. Vårt valg av måleinstrument fastslår om fotonet har gått gjennom skjermen som en partikkel som passerer gjennom en spalte eller som en bølge som passerer gjennom to. Men dette, sier Wheeler, er en misvisende måte å uttrykke det på. Fotonet har ikke noen presis fortid før vi måler det! Kanskje er hele universet likt et slikt forsinket valg-eksperiment. Det starter med the Big Bang's særegenhet, vokser seg så større og mer komplekst, inntil det sluttelig skaper et gigantisk øye (vår bevissthet) hvormed det observerer seg selv.

I de senere år har Wheeler tilkjennegitt den oppfatning at "observasjon" i KM ikke behøver å involvere en bevissthet. Den kan gjøres med instrumenter, så som en geigerteller, et korn med sølvbromid, øyets retina osv. Oppteignelser gitt ved slike målinger er makro-strukturer som er uforanderlige av bevisstheter, som steiner og trær. Det er bare på mikro-nivå at en ikke-observert struktur har en virkelighet av blekere og mer teoretisk karakter. Som Niels Bohr før ham, strekker ikke Wheeler sin solipsisme til det Wignerske punkt, hvor man er forbløffet over stabiliteten hos steiner og trær. Men uansett, på kvantenivået, som ligger under alt annet, vil realiteten for både Bohr og Wheeler forbli heller formløs inntil den samspiller med makro-objekter som sluttelig vil bli observert av bevisstheter.

Ingen fysiker benekter at en kvante-partikkel er en spøkelsesaktig ting, med hvilken det er umulig å bygge konsistente modeller ved hjelp av Einsteins klassiske rom-tids-fysikk. Der er en erkjennelse hvor et elektron ikke "eksisterer" før det er målt. Ingen vet om dets bølgefunksjon er knyttet til bølger så reelle som vann- eller lydbølger, eller om funksjonen er like fiktiv som den sannsynlighetsfunksjonen som forteller oss at en terning vil vise det ene eller det andre under like muligheter etter at den er kastet, eller om funksjonen beskriver noe av et tredje slag, som ingen ennå forstår.

Men fra det spøkelsesaktige hos et elektrisk følger ikke, i alle fall ikke for de fleste fysikere, at en stein og et tre er tilsvarende spøkelsesaktige.

Den oppfatningen hos Wheeler og Wigner at et univers uten bevisste iakt-takere ikke eksisterer i streng forstand på det fundamentale plan, er virkelig beheftet med vanskeligheter. Har en sjimpanse tilstrekkelig bevissthet til å gi full realitet til et univers? Og hvis så er tilfelle, hvorfor ikke en fugl eller en fisk? Som Einstein bemerket på et av Wheeler's Princeton-seminarier: "Det er vanskelig å tro at en slik beskrivelse [KM] er fullstendig. Den synes å gjøre verden ganske tåkeaktig med mindre noen, f.eks. en mus, ser på det."

La oss anta at mekanismen i Schöding-er's kasse ikke dreper katten, men bare kutter øret av den. Er kattens bevissthet sterk nok til å bryte kjeden av bølgefunksjons-redusjoner, eller må det en menneskelig bevissthet til for å gjøre det klart hva som skjedde med katten? Må vi si at universet bare var delvis reelt før livet oppsto, og at det ble langsomt mer reelt ettersom livet utviklet høyere former for bevissthet?

I de senere år, og som et resultat av nye eksperimenter, har det oppstått en marakant interesse for et annet KM-paradoks. Det er kjent som EPR-paradokset, etter initialene til Einstein og to yngre venner, Boris Podolsky og Nathan Rosen, som samarbeidet om en avhandling vedrørende dette i 1935.

EPR-paradokset har mange varianter. En av de enkleste gjelder to fotoner som setter seg i bevegelse i motsatt retning (Se EPR-paradokset i NIB nr. 4-5/87).

Her er vi i en fryktelig knipe. Hvordan kan vår måling av foton A få bølgefunksjonen hos foton B til å kollapse - og gi den et spinn motsatt av A's), som kanskje befinner seg millioner av lysår unna og ikke er forbundet med sin tvilling på noen kjent måte? Mange fysikere håpet og trodde at de to partiklene forble korrelerte som følge av skjulte variabler i dem eller nær dem, på samme måte som korrelasjonen mellom to Frisbees som blir kastet samtidig i hver sin retning,

en med hver hånd. Men et teorem oppdaget av John Bell i 1965 har utelukket alle skjulte variabler som forklaring på partikkelkorrelasjon.

Bell's teorem gjorde det mulig å teste EPR-paradokset i et laboratorium, og siden 1965 har mange slike tester bekreftet paradoxet. Et av dem var et sofistikert nytt eksperiment gjort av franske vitenskapsfolk og rapportert i juli-nummeret av Science. Det er ikke lenger et tankeeksperiment. På en eller annen måte så "vet" den ene partikkelen øyeblikkelig (eller nesten øyeblikkelig) resultatet av målingen hos den andre partikkelen. Men dette vil på ingen måte forstyrre relativitets-regelen om at energi og signaler ikke kan bevege seg raskere enn lyset. Du kan ikke sende en kodet beskjed med korrelerte fotoner, like lite som du kan sende beskjeden ved å overføre en sekvens av mynt og krone oppstått ved å kaste mynt. Hvis det fantes noen måte hvor man kunne tvinge et foton til å starte et ønsket spinn når det ble målt, ville det være lett å benytte proton-korrelasjonen til å sende kodede meldinger raskere enn lyset. Men KM forbyr slik tvang fordi den ville ødelegge den ureducerbare tilfeldigheten som er grunnleggende for kvante-teorien.

Men uansett, EPR-paradokset synes å tilsi at fjerne steder av universet på en eller annen merkelig og uforstått måte er forbundet, en måte som tillater kvante-informasjon å gå raskere enn lyset. Den merkeligste forklaringen hittil kommer fra Costa de Beauregard, en ansett fransk fysiker som i likhet med Brian Josephson mener at KM kan være nøkkel til de påståtte parapsykologiske fenomener. Beauregard sier at kvante-informasjon reiser bakover i tid fra foton A, når det blir målt, til det øyeblikk da de to partiklene ble skapt. Deretter går det fremover i tid til foton B, og når frem dit nøyaktig i samme øyeblikk som det forlot A!

EPR-paradokset uroet Einstein alvorlig. Dette at målingen av en partikkel kunne kollapse en bølgefunksjon hos en annen partikkel mange mil borte virket for ham like absurd som at en person i Paris skulle falle sammen når en heksedoktor på Haiti stakk en dukke. Og der var andre sider ved KM som bekymret ham. Som en

tilhenger av Spinoza, som mente at enhver hendelse i naturen er fullstendig determinert (bestemt) av tidligere årsaker, kunne Einstein ikke godta den absolutte sjansemessigheten hos KM. Men først og fremst protesterte han mot KM fordi den synes å innebære at på sitt mest fundamentale plan har ikke universet noen struktur uavhengig av menneskets sanser.

Gjennom de siste årene av Einsteins liv kom hans uvilje mot KM til å isolere ham fra kolleger, som med bedrøvelse snakket om deres "tapte leder". I dag da EPR-paradokset er blitt dramatisk bekreftet verden rundt, har endel fysikere begynt å bekymre seg om det like mye som Einstein gjorde. Er det mulig at deres gamle meisters intuisjoner ikke var så dumme likevel? I alle fall så har mange unge fysikere nå begynt å arbeide med teorier som tar sikte på å erstatte KM med en dypere teori, hvor KM blir en begrenset sak, en slags første tilnærming, noe i likhet med hvordan Newton's gravitasjonsteori ble en begrenset del av generell relativitet. Newton's lover fungerer godt for de ordinære hastigheter og masser på jorden. Men de er ikke nøyaktige nok til å gjelde for fenomener som involverer massive stjerner og hastigheter opp mot lysets.

I mange nyere skrifter har Wheeler koblet måleproblemet i KM sammen med den leken kalt 20 spørsmål, som han en gang lekte med en gruppe lystige venner. De avtalte, uten at Wheeler visste det, at de ikke skulle ha noe ord i tankene når han begynte å spørre. De svarte ja og nei helt tilfeldig, men med det forbehold at hver av dem skulle ha i det minste ett ord i minnet som passet på alle tidligere spørsmål. La oss si at Wheeler og gruppen krøp det ned til ordet "cloud" (sky). Poenget er at i henhold til spilllets regler så eksisterte ikke dette ordet før det ble skapt av Wheeler's samspill med sine venner.

Det virker som at denne 20 spørsmål-analogien bare passer på egenskaper hos partikler, ikke til realitetene bak disse egenskapene. En partikkel behøver ikke å ha noen nøyaktig posisjon eller bevegelse før den blir målt. Den behøver ikke engang ha noen eksakt bane i fortiden. Men med mindre man er en ekstrem solipsist,

må man tro på en eller annen form for strukturert virkelighet som støtter opp egenskaper som er like uavhengige av sansene som et tre ingen observerer.

Forestill deg en regnbue. Den er like observasjonsavhengig som et elektron. Det finnes ikke noe "der ute" som kan gjøre krav på å bli kalt regnbuen. Hver enkelt person ser en forskjellig bue, en bue som ikke har noen posisjon i rommet før den blir observert. I en viss forstand har buen ingen realitet uavhengig av observasjonen av den. På den annen side så er regnbuen sanse-uavhengig i den forstand at den kan bli fotografert. Dette er et mønster som hviler fast på en struktur av relasjoner mellom fallende regndråper, lyset fra solen og øyet eller kamera-linsen. Selv grønnfargen på et blad beror på relasjoner mellom blad, lys og observatøren. Dette støtter på ingen måte en solipsisme som insisterer på at et blad ikke har noen realitet før det blir observert, eller at kvante-bølger og partikler ikke har noen virkelighet før de blir observert.

Her er hvordan Einstein i et essay om "Physics and Reality" så på den måten vitenskapsmennene valgte deres ord når de lekte spørsmåls-leken med naturen: "Friheten til å velge er dog av et spesielt slag; den er ikke på noen måte identisk med friheten til en forfatter av fantasi. Snarere er den lik den hos en mann som er opptatt med å løse en velkonstruert kryssordgåte. Han kan foreslå et hvilket som helst ord som løsning; men, der er bare ett ord som virkelig løser gåten i alle dens former. Det er et utslag av tro at naturen - slik den kan oppfattes av våre fem sanser - tar karakter av en slik velformulert gåte. Den suksess vitenskapen hittil har kunnet høste gir en viss oppmuntring for denne troen."

Ingen fysiker tviler på at mikroverdenen er full av kvante-mysterier. Det springer ut av det faktum at kvante-bølgene er matematiske fiksjoner, abstrakte bølger av muligheter i multidimensjonale rom konstruert kun for å beskrive kvante-systemene. Hva slags virkelighet som er bak disse bølgene, og hvordan den er strukturert, er det ingen som vet. Men de fleste fysikere er enige med Pagels i at det bare er mikroverdenen som er underlig.

"Så snart informasjon om kvante-verdenen er irreversibel i den makro-skopiske verden," skrev han, "så kan vi trygt tillegge den objektiv signifikans - den kan ikke glippe tilbake til kvantenes land." (Eg. "the quantum never-never land").

Martin Gardner (CSICOP) sier at han regner seg selv blant de som er ute av stand til å tro - akkurat som Einstein og de fleste av dagens fysikere og filosofer - at universet, eller en voldsom begivenhet som f.eks. en supernova-eksplosjon, for sin eksistens er avhengig av å bli observert av slike stakkarslige skapninger som du og jeg.

<><><><><>

ETTERSKRIFT

For å belyse hvordan en solipsistisk oppfatning av KM leder til bakvendt kausalitet vil vi gjøre følgende tankeeksperiment:

Tenk deg at en teller registrerer om et elektron blir utløst fra en radioaktiv substans i løpet av et bestemt tidsintervall. En automatisk innretning trekker så substansen tilbake og tar et fotografi [A] av tellerens registrering. Ti minutter senere blir det så tatt et annet bilde [B] av den samme registreringen. Fotografi A blir automatisk ført til ett rom, fotografi B til et annet. Sett fra Wigner's synspunkt vil bølgefunksjonene hos begge bildene forbli udefinerbare inntil en bevissthet observerer dem. Anta nå at Wigner først ser på bilde B og ser at et elektron er blitt utløst. En uke senere går Wigners venn inn i det andre rommet og ser på bilde A. Bilde A må selvsagt vise den samme registreringen. På en eller annen måte, idet Wigner så på B ville dette kollapse bølgefunksjonen hos A, og gi den en bestemt tilstand - selv når B altså ikke eksisterte da bilde A ble tatt!!

Blant parapsykologer som baserer eksperimenter på den mulighet at ånd (eller 'psykiske' personer) kan øve innflytelse på allerede inntrufne hendelser, er den mest kjente Helmut Schmidt. Han benytter elektronisk slupmessighets-apparatur (basert på radioaktiv nedbrytning) til å få frem tilfeldige tall. En nedtegnelse blir lagret

uten å bli observert. Noen dager senere blir en kopi av den originale registreringen vist for en "psykisk" person, som forsøker å påvirke den ved hjelp av PK (psykokinese). Schmidt rapporterer at signifikante avvikelser fra slumpen er blitt funnet både på den originale registreringen og på kopien (de er selvsagt identiske). En må anta at dersom originalen var blitt undersøkt før PK-eksperimentet, så ville den ikke ha fremvist noe avvik fra slumpen. Men fordi den ikke ble observert forblir både originalen og kopien i en vag og ubestemmelig tilstand, men dog korrelert med hverandre, inntil den 'psykiske' personen endrer dem gjennom sin observasjon.

"Følgen av dette må tilsynelatende være at effekten kan arbeide bakover i tid", uttalte Schmidt til New York Times (27. januar 1980)., "og dette er en opprørende ide sett fra et konvensjonelt synspunkt. Men det kan være at en eller annen form for kvante-effekter som ennå ikke er forstått ville kunne forklare nettopp dette resultatet."

Litt mer om EPR-paradokset. Det er vanlig for fysikere med litt interesse for filosofiske aspekter hos KM å "løse" EPR-paradokset ved å peke på at de to korrelerte partiklene burde oppfattes som et enkelt kvantesystem. Når man måler en partikkels kollaps vil hele systemets bølgefunksjon dermed sørge for informasjon om begge partiklene. Men dette vil bare gi en ny bekreftelse på paradokset. Mysteriet forblir der i den forstand at bare ren magi later til å være for hånd-en til å forklare hvordan to partikler, adskilt av millioner lysår og ikke årsaksmessig forbundet, kan forbli korrelerte som del av et enkelt system.

REFERANSER OG LITTERATUR:

"Quantum Weirdness", av Martin Gardner
"Parapsychology and Quantum Mechanics", i Science and the Paranormal, redigert av George O. Abell og Barry Singer (Scribner's, 1981).

India

På side 25 i dette nummer har vi en notis om situasjonen i India, og mulighetene for å opprette en CSICOP-avdeling i dette store landet med så mye overtro. Senere har det vist seg at det slett ikke står så ille til med hensyn til skeptikerorganisasjoner og den slags i India.

I henhold til CSICOPs interne blad, Skeptical Briefs for desember 1987, kan India skilte med tre forskjellige skeptikergrupper. Den nasjonale av disse heter CSICOP India. Den ble opprettet allerede i 1983, og lederen er B. Premanand, en 58 år gammel magiker (tryllekunstner). Han skulle ha meget gode forutsetninger for å hankses med denne oppgaven i India. Han begynte nemlig meget tidlig å studere hemmelighetene til guruer og "hellige menn" på heltid! Premanand ble temmelig desillusjonert av dette, og siden har han brukt mye av sin tid på å motarbeide og avsløre all den falske virksomheten han oppdaget, bl.a. ved hjelp av sine egne tryllekunstnertricks. Han sier at det er et stort behov for reformer i India, og han er sterkt opptatt av å endre troen på det paranormale i landet. Han er forøvrig en meget dyktig organisator. CSICOP India har pr. i dag støtte fra 123 indiske organisasjoner innen vitenskap, humanisme og rasjonalisme.

The Bangalore Science Forum er en annen indisk organisasjon, som ble opprettet allerede i 1962, og som nylig ble oppdaget og registrert som CSICOP-regionalgruppe. Leder er Dr. H. Narasimhaiah. Han tok doktorgraden i fysikk ved Ohio State University i 1960.

Den tredje gruppen er Satyasodhak Sabha, opprettet i 1979 og med sete i Surat. Gruppens leder er Dr. Branuprased A. Parikh, dr. med. og professor i psykologi M.T.B. Arts College i Surat. Har er opptatt av den formidable eksplosjon av bløff som i dag rammer indiske borgere. Han har 33 års erfaring i undervisning og forskning og har skrevet mer enn 35 artikler og 15 bøker. Gruppen utgir tidskriftet Probodh Awakening, og er meget aktiv utad.

Dette må sies å være usedavnlige gode nyheter, blant annet med tanke på den opp-

merksomhet som nå blir de indiske Sai Babaer til del.

CSICOP HAR OPPRETTET NY SUBKOMITE

Som kjent opererer CSICOP med en rekke underkomiteer, som har spesialisert seg på ulike felter, f.eks. UFO. Denne nye har fått navnet "Legal and Consumer Protection Subcommittee", og skal som navnet tilsier ta seg av forbrukernes interesser innen områder hvor "paranormale" aspekter er involvert. F.eks.:

- * Undersøke landets lover i relasjon til paranormale påstander.
- * Sette opp en fortegnelse over juridiske saker hvor det paranormale har vært inne i bildet.
- * Undersøke påstandene om bruk av paranormale krefter innen det juridiske system, inkl. psykiske advokater, psykiske personer som "faglige" vitner osv., samt studere forbrukernes beskyttelse i relasjon til paranormal bløff.

CSICOP har mange advokater, så alt skulle ligge godt til rette for tiltaket. Underkomiteen ledes av Mark Plummer [ex Australian Skeptics].

Ovenstående kan nok virke litt fremmedartet for norske forhold, men kunne med visse modifikasjoner sikkert være av interesse også for vårt hjemlige forbrukerråd. De burde i alle fall se nærmere på flommen av annonser for tvilsomme preparater.

PSEUDOVITENSKAP I POPULÆRVITENSKAPELIG MAGASIN

I et av våre populærvitenskapelige magasiner (mars 1987) finner man en artikkel om "UFOene i Hessedalen" ved Røros. Innslaget er levert av den norske UFO-bevegelsen og rommer flere trekk som er typiske for pseudovitenskap, bl.a. utelatelser av data som ikke passer med "budskapet". En masse tekniske detaljer skal gi fremstillingen et skinn av troverdighet. Slike artikler hører hjemme i okkulte magasiner, ikke i populærvitenskapelige. Mange har da også reagert...

UFO-drama i Florø

Det er tidlig formiddag på nyttårs-aften. Telefonen ringer; en mann fra Florø ønsker å rapportere en UFO-logisk nærkontakt av 4. grad. Den gikk i store trekk ut på følgende:

Mannen hadde etter alt å dømme sittet oppeom natten. Ca. kl. 03.30 landet en diskosformet gjenstand omtrent 200 meter fra huset hans, hvor han bor alene. Han lokaliserte landingen til i nærheten av Bergmo-veien. Like etter fikk vitnet besøk av en mann og en kvinne - han i en ubestemmelig klesdrakt, hun i Evas drakt. Begge to var gjennomskjete og vitnet så dem aldri annet enn fra siden. Han oppfattet raskt at de var ute etter å ta forskjellige prøver av ham, og i den sammenheng gjorde den utenomjordiske kvinnen en hel del tilnærmelser. Da dette ikke førte til noe trakk de to ufonautene seg tilbake ut på gangen.

Etter en stund oppsto det tumult i huset. Vi fikk ikke klar beskjed om hvordan disse startet, men oppfattet det slik at vitnet hadde kastet et eller annet mot den mannlige gjesten. Denne kvitterte med et slags våpen, det ble i alle fall nevnt kuler. Vårt hjemsoekte vitne veltet da salongbordet for å søke dekning bak dette. Litt etter forsøkte han å slenge bordet mot ufonauten. Etter denne handlingen forsvant de ubudne gjestene. Vitnet ringte Firda-posten om saken, men der var interessen mildest talt laber. Han forsøkte så Dagbladet, som i det minste lovet å notere seg hendelsen. En telefon til Politiet gav samme nedslående resultat. Så ringte han NIVFO. På vårt spørsmål om mulige andre vitner svarte mannen at masse mennesker måtte ha sett UFOet både da det landet og lettet. Det skjedde jo i tett by-begynnelse. Og spesielt var avreisen merkbar, idet "svovel" hang som et brudeslør under gjenstanden da den steg tilværs. Vi lovet å sende et rapport-skjema, samt evt. snakke litt med den lokale avisen og/eller Politiet. Men bare noen minutter senere ringte mannen igjen. Det var utrolig: Nå hadde de to

langveisfarende kommet tilbake, og denne gangen hadde de med seg en liten unge!

På vårt spørsmål om fysiske spor svarte vitnet at hendelsen i sannhet hadde etterlatt seg en mengde slike, i form av ramponert inventar etc..

Nå har NIVFO dessverre ikke folk i Florø eller omegn, og vi kom til at siden det dreide seg om en nærkontakt av 4. grad her hjemme på årets siste dag, burde ufologer underrettes.

Vitnet ville nå ringe til nærmeste sakkyndige instans på området, og det skulle bli i Bergen. Etter fire nye oppringninger hertil for å få gjentatt det aktuelle telefonnummeret, ble det stille. Dette skulle tyde på at saken nå er i de beste hender.

En kan spørre seg om hvorvidt denne saken skal klassifiseres som av tredje eller fjerde grad. Men i og med en viss form for "kommunikasjon" i form av vold og sex, bør man trolig kunne tale om nærkontakt av 4. grad. Det er så vidt vi vet den andre i sitt slag her i Norge [den første var Mosjøen 1954, men da denne må betraktes som oppklart står vi altså igjen med denne ene fra nyttårsaften 1987].

Vi har naturligvis vitnets navn og adresse, men regner med at han helst ønsker diskresjon. Det kan tilføyes at vitnet ikke ville påstå at disse merkelige gjestene kom fra en annen planet - "Det kunne like gjerne ha vært japanesere", sa han. Men et tungtveiende argument mot denne muligheten er at skapningene var transparente! Dessuten skiller beretningen seg ikke vesentlig ut fra tilsvarende saker i UFO-litteraturen.

▲客星運動会
国島好治<東京都八王子市>

▲信じてほしいの！
村山祐一郎<静岡県静岡市>

DET NORSKE STUDENTERSAMFUND OG DET PARANORMALE

I september i fjor hadde Norge besøk av "astroarkeologien"s superstjerne, selveste Erich von Däniken. Besøket medførte en opptreden i Studentersamfundet (Oslo). Det var ikke sørget for noen motdebattant men NIVFO delte ut 500 eksemplarer av en folder, hvor tilhørerne trolig for første gang fikk anledning til å se imøtegåelser av Dänikens ideer.

Noe senere dukket Fritjof Capra opp på samme sted. Siden har det gått slag i slag.

"Forum 2000" er en viktig leverandør av pseudovitenskapelige og okkulte foredragsholdere til Studentersamfundet. I Forum 2000's "hovedprogram - foredrag/workshops høsten 1987" finner man nye lekerbiskener, bl.a. Bente Müller - husmoren som har mottatt nye og revolusjonerende kunnskap - eller "kanalisering av en kosmisk bevissthet som ved en poetisk kraft gir oss ny innsikt i menneskehetens og jordens situasjon".

En astronomi-student på Blindern forteller at det var umulig å få tak i pensumbøker i fysikk hos Universitetsbokhandelen i begynnelsen av semesteret. Derimot var der fullt av astrologibøker.

Hvis disse paranormale fremstøtene og denne begeistringen for det irrasjonelle skal fortsette, bør man kanskje stille seg endel spørsmål, som f.eks.:

- Vil det med tiden bli utelukkende okkulte bøker å finne på "Akademika"?
- Når får vi det første astrologiske fakultet?
- Når byttes mikroskopet ut med krystallkule?
- Blir "duskeluen" erstattet av spisse hatter med stjerner og halvmåner?

Når alt kommer til alt så er det kanskje likevel ikke så merkelig at nettopp studenter er blant de som lar seg lure av scientologene - som biter på den mest gjennomskuelige humbug, setter seg i gjeld for hundretusener, knekkes mentalt og fysisk - som følge av en godtroenhet som ikke er til å fatte.

I programmene nevnes ordet "debatt". Det vil derfor være interessant å undersøke hva denne debatten består i, om man opererer med kvalifiserte motdebattanter eller om det snarere er tale om samtaler mellom okkultister.

FREMTIDENS BLINDERN-STUDENT?

UFO — ett illusorisk fenomen?

UPOENE ER INTET ANNET ENN BILDER I DET
MENNESKELIGE SINN OG EKSISTERER IKKE I
VIRKELIGHETEN, MENER ET PAR BRITISKE
UFOLOGER.

Andersen Bogservice, Klingseyvej 28, DK-2720 Vanløse/Danmark) har gitt ut et hefte (60 s) International UFO Årbog 1986. Den er oversatt til dansk av Per Andersen, og bearbeidet fra The UFO World '86, redigert av den britiske ufologen Jenny Randles.

Vi leser bl.a. at siden Steven Spielbergs film "Nærkontakt av tredje grad" kom i 1978, har UFO-rapportene minket stort sett over alt i verden. Den britiske UFO-foreningen BUFORA rapporterte f.eks. i 1977 over 700 tilfeller. (Dette året var det en "bølge" av UFO-beretninger.) I 1980 var antallet nede i 118; i 1981 var det 69 saker, i 1982 var det 29, i 1983 var det 35 og i 1984 hadde man bare 25.

Hva beror denne nedgangen på? En årsak er sikker, får vi vite: Bedre metoder ved UFO-undersøkelser. Mange saker avskrives nå allerede på et tidlig stadium, ettersom man ser en sannsynlig naturlig forklaring. En annen årsak er at vitnene nå er mer fortrolige med kjente naturfenomener. Satellitter rapporteres nå nesten aldri mer som UFOer (i stedet er det vanlig at satellitter, raketter og deler av slike styrter mot jorden, brenner opp og førårsaker UFO-rapporter).

Minskningen av UFO-rapporter har medført minsket interesse for UFO. UFO-foreningene mister medlemmer, men innen disse foreningene tar man nå opp eldre saker til fornyet behandling, ofte med det resultat at sannsynlige naturlige forklaringer kommer frem. (I USA er det i dag bare CUFOS og MUFON som sysler med undersøkelser.)

At UFO-rapportene har avtatt betyr ikke at UFO-spørsmålet kan legges bort. Det finnes stadig merkelige hendelser som søker sin forklaring, f.eks. der hvor bilmotorer har stanset i forbindelse med UFO-iakttakelser. (1)

Vi leser også at det "korte svermeri" som nå avdøde J. Allen Hynek hadde med en økonomisk velgjører, som planla å opprette et internasjonalt senter for UFO-forskning (2) ikke førte til noe. "De ansvarlige delte ikke Hyneks vitenskapelige ideal".

I et par innslag i boken blir det hevdet at nærobservasjoner av UFOer er indre opplevelser og ikke iakttakelser av ytre hendelser. De minner ofte om nær-døden-opplevelser, skriver Darren P. Chanter, en psykolog som er medlem av en britisk UFO-gruppe: Observatøren har en følelse av tidløshet og fred, samt en skjerpet bevissthet om omgivelsene. Det har også forekommet utav-kroppen-opplevelser i sammenheng med nærobservasjoner av UFOer. Et vitne forteller at hun ble dratt gjennom en lang tunnel - noe som er karakteristisk for NDO - mot et klart lys, noe som ble fulgt av telepatisk kommunikasjon med et fremmed vesen. Hun kjente ingen frykt under opplevelsen, men var helt rolig. Chanter mener at nærobservasjoner av UFOer og NDO er beslektede fenomener og eksempler på at vitnene har befunnet seg i en tilstand av forandret bevissthet.

Subjektiviteten i UFO-kontakt-opplevelsene viser seg ved at observasjonene for det meste har et eneste vitne. Ofte forekommer opplevelser av

dette slag om natten i soveværelset eller på et eller annet isolert sted med meget få sanseinntrykk. Nettopp minskingen av sanseinntrykkene til et minimum synes å være en viktig forutsetning for å komme i en tilstand av forandret bevissthet - noe som psykologer som har forsket i følgene av menneskelig isolering har kommet frem til, skriver Chanter.

Det kan altså være slik at både NDO og UFO-kontaktopplevelser er hallusinasjoner som henger sammen med at sanseinntrykkene er blitt redusert til et minimum.

Nærobservasjoner av UFO, med kontakt, minner om religiøse åpenbaringer også. I begge tilfellene er det mange ganger ensomme personer som opplever, selv om det iblant finnes andre i nærheten. Ofte har en person mer enn én opplevelse, kommunikasjonen skjer ofte telepatiske, og det blir gitt advarsler av noe slag. En fransk UFO-log, Gilbert Cornu, har oppdaget at det finnes store likheter mellom åpenbaringen av jomfru Maria og UFO-kontaktopplevelser.

Om en tilstand av forandret bevissthet er fellesnevneren for NDO, religiøse åpenbaringer og UFO-kontaktopplevelser, kan man jo spørre seg om - reflekterer Chanter - om denne tilstanden er årsaken til hendelsene, eller om det bare er slik at den lar det skje.

Også Ian S. Cresswell, som har drevet UFO-undersøkelser i ti år, mener at UFO-vitnene med nærobservasjoner i virkeligheten har opplevet indre bilder som har trådt frem i stedet for de normale fornemmelsene av den ytre virkeligheten og som ikke kan skilles fra virkelige sansefornemmelser.

Cresswell mener at man i dag ikke kan bevise at UFO-fenomenet er et fenomen i den ytre virkeligheten - tross visse fysiske spor, som merker på bakken. Men sistnevnte faller ofte sammen som bevis når de blir undersøkt vitenskapelig.

UFO-kontaktopplevelser er ifølge Cresswell et psykologisk fenomen. Men det betyr ikke at vitnene har befunnet seg i noen abnorm psykisk tilstand. De mennesker som har nærobservasjoner synes i alminnelighet å være ved sine sansers fulle bruk. Hendelsene finner sted spontant utenfor vitnenes kontroll.

Cresswell nevner lignende omstendigheter

som Chanter tar opp: Mange nærobservasjoner blir gjort mens vitnet er i ensomhet med få sanseinntrykk. Ofte inntreffer hendelsene om natten eller når vitner gjør noe automatisk, f.eks. kjører bil. I mange tilfeller er vitnene barn eller ungdommer eller personer fra landet. Mange nærobservasjoner kommer for dagen gjennom hypnose. Alt dette tyder på at en reduksjon av sanseinntrykkene spiller en rolle når disse bildene fra det ubevisste manifesterer seg.

Natten, da mange nærobservasjoner blir gjort, er den tid da den menneskelige psyke domineres av inntrykk fra det ubevisste. UFO-observasjoner skjer altså ifølge Cresswell i sinnstilstander da de ubevisste bildene er meget kraftige og trenger unna inntrykkene fra den virkelige verden.

Cresswell understreker at vitnene selv ikke har noen muligheter til å avgjøre om opplevelsene er indre eller ytre. Han skriver også - som spekulasjoner - at de indre bildene kan ha blitt skapt av en annen intelligens enn menneskets egen, men ikke derfor nødvendigvis av en fremmed sådan. Kanskje har fenomenet sin rot i en felles menneskelig underbevissthet, hvorfra det springer frem som arketyper, dvs. for menneskeheten typiske symbolbilder. Det kan også tenkes at bildene blir skapt av en eller annen fremmed rase som på den måten vil få oss til å tenke. (Glem nå ikke Occams barberkniv! - red.) Illusjonene må ikke nødvendigvis ses som ubevisst skapt av menneskene selv. Dog skriver Cresswell avslutningsvis: "Noe tyder på at denne intelligensen er meget nært knyttet til oss selv! Vi kikker kanskje i helt feil retning når vi søker i universet etter denne fantastiske intelligensen. Den finnes kanskje her allerede - innenfor oss selv!"

S M

Søkaren nr. 8/1987.

Fotnoter:

- (1) Disse er vel allerede langt på vei forklart.
 - (2) Se Søkaren nr. 9/85. Også omtalt tidligere i NIVFO-Bulletin.
-

EN KOSMISK KUNSTNER I HARKLIPP

Mercury Young, som egentlig heter William til fornavn, har et merkelig yrke i den økende floraen av yrker innen den menneskelige utviklingens, helsens- og velbefinnendets ramme. Han er kosmisk hårfrisør! og kommer ganske riktig fra USA. Der var han en "vanlig" kunstner innen han forsto at hans virkelige talent lå innen den "kunst og vitenskap som handler om å ballansere hår".

Mercury, som er artistnavnet, besøkte Sverige i sommer under en turné som omfattet flere land. Der, som på andre steder hvor han har opptrådt, flokket fremfor alt kvinnene seg om ham. De som lot seg klippe - eller ballansere håret som han sier, på denne måten - forsikret at de følte seg meget fornøyde. De ble ikke bare penere, men kjente seg også psykisk bedre. Dette siste forbauset selvsagt ikke Mercury, som mener at hårballansering er en form for healing. Håret er som antenner på vår kropp, sier han og forklarer at han ser hvordan auraen rundt personen blir forandret.

Hver gang noen klipper seg forandrer han eller hun hele sitt energifelt, til det bedre eller dårligere, sier Mercury videre. Det gjelder altså å ballansere håret slik at det faller inn i et harmonisk energiflyt. Han foretar en sammenligning med kinesernes lære om "chi", livskraften, som sies å strømme inn i kroppen fra den venstre hånden og foten og deretter ut gjennom hodet. Og så advarer han mot alle slags unaturlige behandlinger av håret: permanent, spray, skingling m.m.

KILDE: Søkaren, nr. 8/1987. (s. 23)

Altså: Neste gang du går til frisøren så undersøk mulighetene for å få skikk på antenne-effekten, og la ham ikke foreta seg noe som kan få energien til å ta gale retninger. Tenk på de kvaler folk med parykk må gjennomleve med sin mangelfulle antenne-effekt!

Kanskje burde noen og hver begynne å tenke på mulig omskolering jo før jo heller. Dersom disse stadige fremskritt i kosmisk visdom fortsetter, kan våre konvensjonelle profesjoner snart bli avleggs - den ene etter den andre. Og så er det jo pengene man lever av, visdommen til tross. Sett mot denne bakgrunn er det kanskje ikke så rart så mange studenter i dag orienterer seg sterkt i retning av det paranormale.

En kan bare se på arrangementene i Studentersamfundet i Oslo, samt det faktum at det har vært umulig å få tak i pensumbøker i fysikk hos Universitetsbokhandelen "Akademika". Den er i stedet full av astrologi-bøker, blir det fortalt.

Tendensen er klar: Slå inn på et yrke som har fremtiden for seg, og som dessuten gir skikkelig inntekt!

Man må heller ikke glemme arbeidsledigheten og helseøkene. Denne elendigheten ville det fort bli slutt på dersom vi fikk utbygget den paranormale undervisningen her i landet.

FORNUFT OG UFORNUFT I PARAPSYKOLOGIEN

Dette er tittelen på et nytt lite hefte i Skeptica-serien, skrevet av Piet Hein Hoebens. Her slår forfatteren til mot påstanden om at det finnes seriøse parapsykologer, f.eks. Hans Bender.

"Parapsykologi er uadskillelig fra pseudovitenskap, og dens ideer er i det alt vesentlige som magiens."

"Parapsykologi er en farse og et bedrag slik som andre påstander om vidunderlige krefter, som vi presenteres for hver eneste dag."

Disse bemerkningene stammer fra to nyere bøker, hvor parapsykologiske påstander undersøkes ut fra en skeptisk synsvinkel. Det første sitatet er fra James Alcocks "Parapsychology: science or magic?", og det andre fra "Flim-flam!" av James Randi.

Piet Hein Hoebens tar i sin utmerkede artikkel utgangspunkt i en etter hvert velkjent påstand fra parapsykologisk hold: De eksempler som skeptikerne bruker er ikke representative for den "seriøse" parapsykologi. Visst forekommer det mye nonsens på dette felt, men dette må ikke gjøre oss blinde for de seriøse sidene ved saken.

Dette var hovedargumentet til Hygen og Mannsåker i et radioprogram på P2 den 5. oktober 1984 (1), og dette argumentet bruker Erik Dammann i sin bok "Bak tid og rom". Man støter på det over alt.

Piet Hein Hoebens analyse er derfor meget interessant; den er krystallklar og underbygget. "Det nytter simpelt hen ikke å bebreide kritikerne at de diskuterer bestemte aparte påstander i sammenheng med en kritikk av "parapsykologi", eller at de angriper saker som er "svake" eller "u-representative", når det parapsykologiske samfunn ikke engang er enige i fortolkningen av kriterier som "styrke" og "representativitet" i deres eget forsknings-område", sier Hoebens. (Jmfr. den slående likheten med "ufologi".)

MARTIN JOHNSON OG HANS BENDER

Forfatteren tar for seg to av verdens mest kjente parapsykologer og sammenligner deres oppfatninger og uttalelser. Martin Johnson, den svenske professoren i parapsykologi ved statsuniversitetet i Utrecht er en omstridt person i Holland, fordi lokale "troende" mistenker ham for å være en tilknapnet skeptiker. Da universitetets ledelse omkring 1973 luftet tanken om å ansette Johnson fast som professor, var det

Hollandske Selskap for Psykisk Forskning dominert av den formidable dr. Wilhelm Tenhaeff (2) (som til sin store ergrelse aldri var blitt forfremmet fra sin annenrangsstatus som forskningsassistent uten fast ansettelse). Tenhaeff innledet en uhørt og skandaløs pressekampanje mot den "nordiske vedhoggeren", som på grunn av hans "store inkompetanse" ville "ødelegge det livsverk som var blitt utført av den hollandske parapsykologis nestor." Avisene svømmet over av sinte leserbrev og det ble stilt spørsmål i parlamentet. Universitetet ble nødt til å gå på kompromis. Johnson ble utnevnt til ordinarius (professor i fast stilling), men samtidig ble Henri van Praag utnevnt til forskningsassistent, for å stå vakt om Tenhaeffs arv. Siden da har van Praag gjort de hollandske okkultister lykkelige med åndeløst u-kritiske bøker.

"Parapsykologi" er Martin Johnsons første bok. Den inneholder ingen høyttravende uttalelser om at eksistensen av parapsykologiske ferdigheter (psi) har vært demonstrert hinsides all tvil og at kun blinde materialisters fordommer avholder det vitenskapelige samfunn fra å slutte seg til den parapsykologiske revolusjon. Ivert imot er Johnson enig med skeptikerne i at bevisene for psi er svake og tvetydige, og han er helt ute av stand til å støtte de storslåtte kosmologiske påstandene som andre har forsøkt å fremføre.

"Etter å ha lest "parapsykologi" flere ganger, har det slått meg at det er en bemerkelsesverdig likhet mellom Martin Johnsons synspunkter og de som er fremsatt av Ray Hyman, den skeptiske psykologen som bl.a. er medlem av CSICOPs styre," sier Hoebens.

Hans Bender er et stort navn i internasjonal parapsykologi. Det hevdes at

han er den mest berømte på sitt felt i Europa. Han tilhører kjernen av de internasjonale parapsykologiske samfunn.

Men han er også en omstridt person i sitt hjemland. Mens tusener av tyskere beundrer ham som profet for den Nye Tidsalders post-mekanistiske spiritualitet, refererer de intellektuelle medier i Vesttyskland spottsk til ham som "spøkelses-professoren".

Som Martin Johnsons "Parapsykologi" er Hans Benders "Unsere sechster Sinn" (1982 i revidert og utvidet utgave) en almen introduksjon beregnet på legfolk. Forfattere av slike bøker har et særlig ansvar, da en må gå ut fra i forhold til gjennomsnittsleseren at dette vil være den mest autoritative informasjonskilde han får se innen parapsykologien. Derfor må vi forlange at forfatterne omhyggelig avstår fra å overfortolke deres sak, og i stedet fremføre en ærlig presentasjon med synspunkter både for og imot. Men formålet med Benders bok er å propagandere i stedet for å informere.

Det vil føre for langt i denne omtalen å gi eksempler på Hans Benders prestasjoner; la det være nok å si at Piet Hein Hoebens avslører det ene konkrete eksemplet etter det andre på hvordan denne storheten blant parapsykologer fordreier, utelater, presenterer falskt /som ekte osv., altså i sterk kontrast til sin kollega Martin Johnson.

Hefte FÖRNUFT OG UFÖRNUFT I PARAPSYKOLOGIEN bør leses av alle interesserte!

Bestilles hos:
Wegners Forlag, Postboks 131,
DK-8300 ODDER/DANMARK.

20 sider, A5-format.

FOTNOTER:

- (1) Se NIVFO-Bulletin nr. 4-5/84, s. 11
- (2) Se NIVFO-Bulletin nr. 4-5/85, s. 3
"Gerard Croiset" -
"Parapsykologiens superstjerne",
hvor Wilhelm Tenhaeff's meritter er omtalt, og da nettopp av
Piet Hein Hoebens.

"TELEPATIENS GATE"

Dette er tittelen på en bok begått av Anna Elisabeth Westerlund, og utgitt av Aschehoug.

I Para-Nyt nr. 2/87 finner man følgende bemerkninger om boken:

Forfatteren, som jo hevder å være synsk (hun har bl.a. sett at professor Martin Johnson er tom i hodet), påstår at telepati er en medfødt evne som alle de øvrige sanser. Telepati-sansen sitter plassert bak pannebenet. Hun har forøvrig testamentert sitt hode til legemvitenskapen, og dermed får man jo se om de kan finne hennes telepati-sans eller om der er et tomrom der hvor den skulle ha vært.

* * * *

SANNHET ELLER SKRØNE?

Ved et atlet-stevne i Hunan i Kina i vår har en spydkaster skapt sensasjon. Hua Dong slynget sitt spyd avsted med nesten overmenneskelig styrke - og kastet ble godkjent. Spydet fløy over tribunen!

Fra Smithsonian Institute i USA vil man ikke utelukke at spydet kan utgjøre en fare for noen av kommunikasjons-satellittene.

Hua Dong søker nå å bli opptatt i Guinness Rekordordårbok.

Sannhedsposten, april 1987. Para-Nyt 2/87.

* * * *

HVOR OG NAR FAR VI BEVISET?

En professor Lock fra Yale i USA har gjennom flere år eksperimentert med pyramideenergi. I en nylig utsendt rapport hevder han at det eneste sikre sted man kan oppholde seg i en atomkrig er i en pyramide. Nå venter han bare på en anledning til å bevise sin teori.

Sannhedsposten, april 1987. Para-Nyt 2/87

I tidligere nummer av Para-Nyt (og NIVFO-Bulletin) har vi dokumentert at danske astro-arkeologer ikke sier sannheten. Men Para-nyts redaktør tør hvor de tier! Vi har således bevist avholdelse av Melodi Grand Prix i det gamle Egypt og at en maya-gud var verdens første punker.

Ved hjelp av Frede Melhedegaards "egyptisk natur metode sprog" går vi nå et skritt videre.

For meg er det ingen tvil om at ovenstående relief i virkeligheten er et gammelt reklameskilt. Vi ser et varmelegeme (krokstaven) og vi ser at svepen med sin pluss, minus og ordforbindelse, står rett ut i luften. Ergo: Hunden er varm - det

er tale om en hot-dog! Slik bruker man Melhedegaards oversettelse.

Hundeguden Anubis skal altså symbolisere det vi i dag kaller en hot-dog!

Det kan de gamle egyptere umulig selv ha funnet ut av. Det er derfor ingen tvil om at de har det fra rom-gudene som bygde pyramidene. Kanskje er hele burger-kulturen i virkeligheten en form for ekstaterristisk kulturimperialisme.

Lest ved "egyptisk natur metode sprog" står det på ovenstående reklameskilt: SPIS KONG TUTS HOT DOGS!

Willy Wegner, i Para-Nyt nr. 2/1987.

Se forøvrig NIVFO-Bulletin nr. 2/86: s. 32: MELODI GRAND PRIX I DET GAMLE EGYPT? Og nr. 4-5/86 s. 21: ASTRO-ARKEOLOGI AV BESTE SORTERING.

MER OM PYRAMIDE-ENERGI

I forrige nummer hadde vi en omtale av Jens Laigaards ypperlige bok om pyramide-energi. Nå viser det seg at da denne boken lå på bokhandlernes disk var den førende danske pyramidolog - Borg Jensen - straks på pletten. Han ville ha boken inndratt! Her gjengir vi en beskrivelse fra avisen Det Fri Aktuelt for 29.7.87 av stridighetene.

"PYRAMIDESLAGSMÅL -

"En såkalt naturhelbreder som påstår at han kan helbrede via pyramider, krever kritisk bok om pyramideenergi trukket tilbake.

Pyramideenergi er svindel. Det påviser Jens Laigaard i boken "Pyramide-energi - en kritisk undersøkelse", som nylig kom ut på Borgens forlag. Nå truer Borg Jensen fra Sejlflod Pyramide Naturhelbredelse ved Ålborg forfatteren med saksanlegg og forlanger at forlaget skal trekke boken tilbake.

Det har forlegger Jarl Borgen på ingen måte tenkt seg, og også Jens Laigaard tar saken med ro.

"Jeg vil gjerne se dette saksanlegget, før jeg tror på det. Jeg skrev boken fordi jeg selv var fascinert av emnet, og som bibliotekar har jeg hatt alle muligheter for å støve alt tilgjengelig kildemateriale opp. Men jeg har ikke kunnet finne noen form for dokumentasjon av den såkalte pyramide-energi. Hvis det virkelig var noe i det, ville det jo være et område som vitenskapen straks burde kaste seg over.

FØLER SEG RAMMET

Hva angår Borg Jensen så føler han seg rammet fordi han selv hevder å kunne helbrede syke gjennom en åtte meter stor pyramide som han selv har latt bygge. Det er nå engang slik at fantastiske påstander krever likeså fantastiske beviser. Dem har Borg Jensen ikke kunnet levere, og i min bok gjennomhuller jeg adskillige av hans påstander. De er ikke minst problematiske ved at han skaper falsk håp hos syke mennesker, som også må betale for ikke å bli helbredet, sier Jens Laigaard.

Ifølge forfatteren hevder Borg Jensen at han kan helbrede 90% av de lidelser

han gir seg i kast med, bl.a. cancer, sukkersyke og spastisk lammelse. Han påstår også at han er psykolog, men den utdannelsen har han hentet seg gjennom Scientology-kirken i Canada og California.

STADIG I RULLESTOL

"Jeg har kunnet sjekke to av hans påståtte helbredelser, noe som er mulig fordi pasientene sto frem med navn i "Ude og hjemme". Den ene pasienten, en mann, var plaget av flere lidelser, bl.a. koldbrann i benet. I ukebladet så man ham kaste krykken etter behandlingen i pyramiden. Da jeg snakket med mannen, hadde han fått benet amputert. En kvinnelig pasient som led av spastisk lammelse og satt i rullestol, ble også av ukebladet omtalt som helbredet sommeren 1984. Hun sitter stadig i rullestol, men Borg Jensen har i mellomtiden fått masser av nye pasienter takket være skriveriene".

De egentlige skurker er ifølge Jens Laigaard ukeblad og forlag, som sprer misforståelsene. Mystikk og naturhelbredelse er in, og emnet kaster penger av seg. Også når et forlag får et saksanlegg på halsen ved å drive en pel gjennom gjennom ukorrekte påstander og vås.

MENINGSLØST

"Borg Jensen må for min skyld gjerne forsøke seg. Han har ikke kunne motbeveise bokens avsløringer av de løse påstandene om den hemmelige ebergien. Naturligvis er han rammet på sitt erhverv, men når hans metode ikke virker er det meningsløst at folk skal betale penger for det", sier forlegger Jarl Borgen.

Borg Jensen står i telefonkatalogen med tre opptegnelser, som Sejlflod Pyramide Naturhelbredelse, Verdensborgerpartiet og som forfatter. Det Fri Aktuelt ville gjerne hatt en uttalelse fra ham, men det lyktes ikke å nå ham over telefon.

KILDE: Para-Nyt nr. 2/87.

Vi minner igjen om denne meget interessante boken, som er en fryd å lese!

UVILJEN MOT UORDEN

AV WILLIAM GREY

William Grey har undervist i filosofi ved the Australian National University og Temple University, Philadelphia . Han arbeider også ved Department of Science i Canberra, og er sekretær ved ACT branch of Australian Skeptics.

Astrologer sier at hvis du er født mellom 20. februar og 20. mars vil du være særdeles følsom, verdensfjern og upraktisk, og alltid ivrig etter å unnsnippe fra realitetene. Disse egenskapene, påstår de, er resultatet, ikke av konstitusjon og oppdragelse, men av solens posisjon på det tidspunktet da du ble født. Numerologer kan fortelle deg lignende historier basert på tall assosiert med bokstavene i navnet ditt. Andre vil kunne lese din fremtid eller karakter i håndflaten din, eller til og med i en tekopp.

Mange mennesker vifter bort slike påstander som en mengde harmløst vås. Og det er da også vanskelig å benekte at astrologi, numerologi og den slags gir endel uskyldig underholdning. Du vil kanskje spørre: Hva er så galt ved å ta med denne formen for fantasi i vår underholdning? Vel, en grunn til bekymring er at for enkelte mennesker kan dette være mer enn underholdning; det blir en besettelse, sågar en form for tyranni i deres liv. Min hensikt er dog ikke å tordne mot farene ved bedrageriske trossystemer – selv om farene er virkelige nok. Jeg ønsker heller å undersøke endel egenskaper ved strukturene hos paranormal tro som, tror jeg, både er uklar og interessant.

Jeg er en av dem som storlig forbauses over tro på det paranomale. Påstander fra "følsomme" og astrologer om våre skjebner, ESP osv., er av de som jeg finner ekstraordinære og bisarre. Mens en mengde skeptikere helliger en stor del av sin energi til den sunne oppgaven å "tilbakevise" påstandene fra herskarene av clairvoyante, kreasjonister og "følsomme", ser det for meg ut til at det ikke er ytet tilstrekkelig innsats når det gjelder den interessante oppgaven å forstå den underliggende trosstruktur hos det paranomale. Jeg mener at der er en slik struktur; en underliggende trosstruktur, som ikke alltid er åpenbar,

men likevel utbredt, robust og – tror jeg – virkelig grunnleggende for måten vi fortolker verden på.

Mens det er interessant å spekulere over hva som motiverer folk til å adoptere bisarre trosforestillinger, må vi huske på at det å undersøke slike motiver for tro har sine farer. Det er greit å understreke at en bestemt tro er tiltrekkende fordi den gir behag, fastsetter ens posisjon som en av de utvalgte blant mengden av fordømte, eller at det ikke er enkelt å forlate den for på den måten å ha kastet bort såpass mye intellektuell og emosjonell investering her i livet. Vel kan man argumentere for dårlig motivasjon ved å holde fast på en tro, men tvilsomme motiver gjør ingen ting for å underminere sannheten i en tro.

Det er også verd å merke seg at en måte å oppfatte verden på kanskje ikke har noen solid grunn i det hele tatt, men likevel hjelper mennesker til å få fornuft ut av livet. Et trossystem kan være ganske personlig tilfredsstillende, selv om det er ubrukelig til å forklare hva som skjer i verden, og kanskje kan vises å være falskt.

Det er naturlig å fokusere kritisk oppmerksomhet på innholdet i paranormale påstander; men jeg antar at det også er viktig å forstå strukturen hos paranormal tro. Den sterke menneskelige tilbøyelighet til å akseptere det som fortøner seg som (og av og til er) skjendige empiriske påstander er ikke resultat av noen ufattelige perversiteter, det er en patologisk manifestasjon av akkurat de samme evnene som setter oss i stand til å skape våre mest verdifulle og grundige innsikter om verden. Dette er grunnen til at det er viktig å forstå strukturen (og metodologiene) hos patologiske trossystemer, og å finne ut hva de har til felles med sine mer disiplinerte og systematiske motstykker.

Likevel, før jeg avdekker disse felles-trekkene, vil jeg gjerne si litt om en markant forskjell mellom forskjellige måter å se verden på: et skeptisk syn, som er det jeg står for, og den måten som er karakteristisk for "følsomme" og andre venner av det paranormale (et meget broget samlig).

Spesielt ser det ut for meg som at mens verden noen ganger kan være gunstig ordnet i pakt med våre modeller, blir våre best lagte planer stadig gjort til skamme av hva Michael Frayn så vakkert har kalt the sheer knobbliness of things. Ulykker, uhell og uforutsette innslag, ukontrollerbare og uforutsigelige faktorer, som stadig forstyrrer den organisasjon og orden som vi forsøker å tillegge våre omgivelser. Murphy's lov ser for meg ut til å fange opp et viktig trekk ved den måten verden motstår våre forsøk på å strukturere den på en systematisk og organisert måte.

Den måten de "følsomme" og andre venner av det paranormale gir mening til verden er svært forskjellig. Hvor jeg ser kaos og uhell ser de skjult kontinuitet og mønstre. I dette ligger den grunnleggende forskjellen mellom deres verdenssyn og mitt eget.

Å gå inn i trosstrukturen til en "følsom" betyr en vanskelighet for personer som meg; det er som et forsøk på å utgrunne tenkemåten hos en fjern og fremmed stamme med et vilt uoverensstemmende syn på verden. Jeg vil forsøke å illustrere denne forskjellen med et eksempel. Denne beskjedne øvelse i epistemologisk antropologi vil bidra til å klargjøre ikke bare måten de "følsomme" oppfatter verden på, men også - tror jeg - avsløre noe viktig om måten vi får fornuft ut av verden rent generelt.

La oss anta at noen spaserer under en bygning og blir truffet av en taksten som tilfeldigvis faller ned fra taket. Dette vil jeg si er en ulykke; en tilfældighet. Uhell. Denne kjedelige tildragelsen er en konsekvens av to uavhengige hendelser (spaserturen og fallet av stenen), og for begge er det meget sannsynlig (i det minste i prinsippet) en meget god årsaksmessig forklaring.

At stenen faller kan forklares som et resultat av dens materielle egenskaper, fakta om dens alder, værforhold og forskjellige historiske omkvenslinger før og i det øyeblikk den løsner og faller.

Spaserturen er forklarlig i termer av intensjoner og ønsker hos den uheldige personen som slumpet til å befinne seg der hvor stenen falt ned. Men det å stille et videregående spørsmål: "Hvorfor falt den stenen på den personen?" er etter mitt syn ytterst verdiløst - det er et spørsmål som det ikke finnes og ikke kan finnes noe svar på.

Takstens fall og spaserturen er innbyrdes urelaterte hendelser.

Denne type mønster av tildragelser synes for meg å eksemplifisere mye av det som skjer. Individens og nasjonens historie består for en stor del av den tilfeldige gjennomskjæring av årsaksrekker. Det er av denne grunn at man søker lover for historisk utvikling og lignende generaliseringer på eget ansvar. Og det er dette samme faktum som gjør ethvert forsøk på å forutsi fremtiden til en ytterst tvilsom gjeskjæft. Det er plenty av muligheter for klare generelle forutsigelser, og for å kunne gi tilfredsstillende forklaringer på hvorfor ulike ting inntreffer. Men det beste vi kan gjøre er å identifisere brede trender og tendenser innenfor en enkelt årsaksmessig struktur.

En stor del av det som foregår er fullkomment tilfeldig og sluppmessig nettopp fordi det er resultatet av slike tilfeldige ledd av uavhengige årsaksrekker. Noen ganger faller tingene heldig ut, og vi snakker da om god lykke. Men heller er ikke noen mystisk kraft som subtilt er rettet mot vår fremtid; det er den retrospektive vurdering av den til grunnliggende tilfældighet og det uforutsigelige utfall sett i forhold til våre ønsker og interesser.

"Følsomme" derimot ser verden svært forskjellig fra dette. De er enige i at det å få en taksten i hodet er et uhell, dårlig lykke, men det er ikke noe sammentreff. Spaserturen og det at stenen faller ned har sammenheng, tror de; ikke på en overfladisk, åpenbar og kontrollerbar måte, men på en subtil, dyp og usynlig måte.

Men det er svært delte meninger blant de "følsomme" når det gjelder den rette måten å avdekke disse underliggende sammenhengene på. Astrologer ser slike tilsynelatende uavhengige hendelser som en refleksjon fra fjerne stjernekonstellasjoner; numerologer oppfatter dem som refleksjoner av harmonier som kan

avdekkes ved å gripe fatt i subtile aritmetiske korrelasjoner. Dette er et annet fascinerende aspekt ved problemet med å studere strukturen hos paranormal tro. De er så iøynefallende inkonsistente med hverandre. De troende synes å være overbevist om sannheten i sin egen foretrukne entusiasme, og å dele skeptikernes tvil om andre troendes forklaringer.

På denne måten er skeptikerne vanligvis i den heldige situasjon at de kan appellere til noen troende om å tilbakevise den spesielle paranomale forklaringen, eller den skjulte forbindelsen mellom tilsynelatende uavhengige tildragelser, som fremsettes av andre troende.

Dog ønsker jeg ikke å benytte meg av muligheten for slike billige polemiske triumfer som paranormale eksperter her tilbyr.

Det jeg finner fascinerende - og som jeg tror er lagt svært lite merke til - er den måten de "følsomme" er engasjert i et nett av meninger, og å oppdage de skjulte forbindelsene som (vi håper) ligger bak all uorden og gjenstridige hendelser i verden. På tross av de store forskjellene i tilnærmelesmåte, så har trosstrukturen hos "følsomme" faktisk meget til felles med vitenskapelig verdenssyn. Jeg mener da ikke at vitenskapen ofte forsvares med forutinntatthet og irrasjonelle påstander (selv om dette er blitt påstått), men heller at der er en positiv egenskap som det vitenskapelige og det paranormale syn deler. Og det er trangen til å oppdage de mønstre som ligger skjult bak en ferniss av uorden.

Vitenskapelig forståelse av verden har utviklet seg nettopp på disse heuristiske antakelsene. De "følsomme" forsyner oss med de mest åpenbare innsikter ved å avdekke underliggende og uklare forbindelser som kjeder sammen tilsynelatende uavhengige hendelser i verden. Newton's triumf var nettopp å vise en ordnet sammenheng mellom tilsynelatende uavhengige fenomener, nemlig stellare og jordiske bevegelser. De elegante klassiske oppskriftene på Newton (som avdekket et underliggende system av ordnede forbindelser) kollapset muligens likevel, da

hans etterfølgere avdekket i den mikrofysiske verden en uorden og tilfældighet som ligger under den klassisk oppfattede Newtoniske orden. Paradoksene og mysteriene i kvanteverdenen fortsetter å sørge for en rik kilde til forbløffelse og perpleksitet.

Tilfældigheter og uorden er vanskelig for den menneskelige hjerne å akseptere. De var usmakelige for Einstein f.eks., som håpet å finne en orden under tilfældighetene i den mikrofysiske verden. Hans håp om at en eller annen "skjult variabel"-teori ville fjerne den irriterende tilfældigheten ser nå ut til å være ugjendrivelig gjort til skamme.

Jeg går ut fra at de "følsomme" deler Einsteins avsmak for tilfældigheter og uorden. (Selv om dette later til å være det eneste de deler med ham.) Den essensielle trosartikkelen de paranormale har til felles er den troen at der ikke finnes noen virkelig tilfældigheter eller slumpmessigheter. Ulykke og uhell er alltid overfladiske hendelser, et produkt av vår uvitenhet som, ifølge de "følsomme", kan forklares som manifestasjoner av en skjult, underliggende orden (astrologisk, eller hva det måtte være.) Under de kaotiske hendelsene finnes det en bakenforliggende enhet, en skjult orden eller mening som de tror at en eller annen psykisk Rosetta Stone vil avdekke. Dette er deres fundamentale heuristiske antakelse.

Dette trossmønsteret er ikke begrenset til de "følsomme"; den australske biologen Paul Kammerer har postulert "laws of seriality" (lover om fortløpende hendelser) for å forklare tilstedeværelsen av mønstre og forbindelser uavhengige av fysiske årsaker, men som han likevel trodde var like fundamentale som fysiske årsaker. C.G. Jung utviklet en ganske tilsvarende oppfatning av "synkronisitet" (Se NIB nr. 2/87 s. 4). Arthur Koestler har skrevet en hel del om tenkere, inkl. Jung og Kammerer, som deler det synet at virkeligheten er mønstret på en måte som lar seg oppdage, men av ikke-årsaksmessige eller ekstra-fysiske prinsipper.

"Psyriske" personer er prisgitt den troen at der finnes utenomfysiske veier som det som skjer i verden er relatert til; at der er skjulte meninger som kan avsløres gjennom teknikker og metoder som bryter grensene for empirisk vitenskap.

Denne troen er en a priori metafysisk antakelse for å strukturere opplevelsen av verden; og det er ved å klynge seg urokkelig til denne metafysiske trosartikkelen at de "følsomme" utvikler deres ofte absurde påstander om verden. Likevel er det nettopp den samme antakelsen - troen på en underliggende orden på tross av hendelser som sier det motsatte - som har motivert mange av våre mest kraftfulle nyskapninger.

Jeg benekter ikke at årsaksmessig uavhengige hendelser kan fastslås å å være forbundet. Min påstand er at en slik signifikans er fullstendig subjektiv - ikke oppdaget, men oppfunnet - (den forteller oss ofte noe viktig, men da om oss selv, og ikke om verden.)

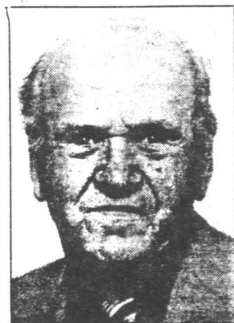
Jeg antar at astrologi og annen paranormal trosstruktur - i likhet med empirisk vitenskap - deler en uvilje mot ordene; et ønske om å finne en skjult underliggende forbindelse mellom adskilte hendelser. Men nettopp denne samme heuristiske antakelsen av mønstre som har gjort oss i stand til å utvikle en subtil og klar forståelse av naturen kan likevel bli åpenbart avsporende og villende, og er ansvarlig for mye av det tøvet vi til daglig blir konfrontert med. "Psykiske" forklaringer er i bunn og grunn patologiske manifestasjoner av akkurat de samme tenkemønstre som gjør oss i stand til å få fornuft ut av verden.

Det jeg tror er at i mange henseender så... er kløften mellom klar innsikt og falskt nonsense en hel del smalere enn vi gjerne tror. Når man har forsøkt å innsnevre gapet litt, vil det neste og meget viktige skritt være å forsøke pre-sist å identifisere hvor forskjellen (mellom klar sannhet og åpenbart nonsense) ligger. Den er klart bundet opp av den måten enkelte trossystemer systematisk isolerer seg selv fra kritikk, og dermed fra fremskritt. På dette punkt når vi et mindre fremmed territorium: det er blitt utforsket av Karl Popper og hans etterfølgere, f.eks. Imre Lakatos og Thomas Kuhn. Min hensikt har vært å utforske visse deler av det epistemologiske landskap som er noe mindre kjent.

KILDE: The Skeptic, Vol. 6, no. 3/86.

MOR NEKTET LEGE Å BEHANDLE SØNN

En 8 år gammel gutt fra Finnsnes i Troms ble sterkt skadet i en utforkjøring på E6 i Grong den 13. oktober i fjor. Utforkjøringen ble ekstra dramatisk da hans mor nektet den tilkalte legen å behandle 8-åringen. Hun var sterkt religiøs og ga uttrykk for at hun stolte på Jesus. Men etter å ha kontaktet Åge Samuelsen i Skien godtok hun omsider at gutten ble sendt til sykehuset. Da var barnevernsnemnda allerede kontaktet. Det var lensmannen som vaslet barnevernsnemnda etter å ha konferert med politiet i Namsos.

Åge Samuelsen

8-åringen hadde fått et stygt kutt i hodet etter utforkjøringen, og det var helt opplagt at dette måtte syes. Legen fryktet dessuten at også andre skader kunne ha oppstått.

Gutten kom til sakkyndig behandling og det gikk bra. Barnevernsnemnda slapp å gripe inn, heter det i Adresseavisens omtale av saken. Det gledelige i en vanvittig historie som denne er da at barnevernet ville ha grepet inn dersom Åge Samuelsen hadde bifalt morens betenkelige heter med å la et skadet barn få nødvendig behandling.

Denne notisen kan være et passende apropos til begrepet patologisk tro i artikkelen foran, og som en tydelig ser er det slett ikke helt ufarlig.

Kilde: Adresseavisen for 14.10.87.

En har lenge savnet en god samlet gransking av den alternative medisinen. Nå er en slik blitt tilgjengelig i form av en antologi utgitt av Prometheus Books i USA:

Douglas Stalker og Clark Glymour
(utg.) Examining Holistic Medicine.
Buffalo 1985. 406 sider.

Uttrykket "holistic medicine" har på engelsk blitt en slags samlingsterm for det som på norsk kalles "alternativ medisin" (og som også på engelsk ofte benevnes "alternative medicine"). Med selve ordet "holistisk" fremholder tilhengerne sitt "helhetssyn" på mennesket.

Boken innledes med en serie kapitler som skildrer den alternative medisinen historie siden 1800-tallet og gransker dens filosofiske oppfatning. Forfatterne tilbakeviser den alternative medisinen påstand om at den har mer av et helhetssyn enn hva skolemedisinen har. I samme kritiske ånd analyseres den alternative medisinen syn på psykosomatisk sykdom og på syke menneskers personlige ansvar for sin sykdom.

Bokens hoveddel er en undersøkelse av noen av de viktigste retningene og metodene innen holistisk medisin: iris-terapi, akupunktur, kiropraktikk, homeopati, holistisk psykoterapi, berørings-terapi, biofeedback, høydosebehandling med vitamin C samt urtemedisiner. Utvalget baseres på amerikanske forhold, men det meste kjennes igjen fra Sverige (Norge også - red.)

De ulike forfatternes felles utgangspunkt er å stille samme krav til disse behandlingsmetoder som de man stiller til skolemedisinen metoder. Resultatet av en analyse på slike grunnlag blir ganske tilintetgjørende for de fleste av de alternative metodene.

- Sven Ove Hansson

KILDE: Folkvett nr. 2/1987.

Om du ikke får tak i boken andre steder,
skriv til Prometheus Books,
700 East Amherst Street,
Buffalo, NEW YORK 14215.

GODT NYTT ÅR!

Årstallene ruller i vei, og NIVFO-Bulletin er i rute på åttende året. Om to år er det tiårsjubileum. Ingen imponerende alder kanskje, men for en liten "redningsflåte" i et enormt og opprørt hav av irrasjonalisme, overtro og pseudovitenskap er det vel slett ikke så verst? Litteratur som skuffer så mange spennende forhåpninger vil først og fremst bli lest og verdsatt av seriøse sannhetssøkere, og disse har aldri utgjort noen tallrik gruppe.

I nr. 4-5/87, s.3, lovet vi å komme tilbake til våre henvendelser til Den Norske Lægeforening, Norges Psykologforening og Det Norske Studentersamfund, Oslo. Legeforeningen har svart skriftlig og pekt på at usaklig og/ eller uriktig omtale av medisinske spørsmål i massemedia er et stadig tilbakevendende problem. Man tror det er et problem man må leve med. Saken har ofte vært diskutert i foreningens sekretariat. Som mottiltak nevner foreningen korrigering av faktiske feil i massemedia, egenprodusert populærvitenskapelig informasjon, og godt forhold til aviser og journalister i nærmiljøet. Alt dette er selvsagt utmerket, i den grad det blir utført.

Psykologforeningen har iflg. brev sitt forskerutvalg i sving med å utarbeide svar på NIVFOS spørsmål. Studentersamfundet har svart telefonisk, og peker på at innslagene med foredrag etc. der, har mye å gjøre med finansiering. "Forum 2000" har midler til å kjøre frem disse arrangementene, og Dnrikens besøk var sponset av Mortensens Forlag. En velkjent oppskrift, altså, som en kjenner igjen fra flere andre områder i samfunnet.

Av og til hører man enkelte som gir uttrykk for en bestyrrelse over at små, men særdeles taleføre grupper oppnår så mye som de gjør ved hjelp av ustanselig pågåenhet. Folk i sin alminnelighet, det store flertall, de sitter på gjerdet med hendene pent foldet i fanget. I seg selv kanskje et sympatisk trekk; men det finnes også de som antyder at denne gruppen kan være den farligste av alle når det kommer til stykket. Satt på spissen kunne man si at det er denne gruppen som tillater at det som skjer det skjer...

ANNA ELISABETH WESTERLUND OG AFTENPOSTEN - IGJEN...

Den 4. oktober 1987 fylte "hele Norges spåkvinne" 80 år. I den anledning hadde Aftenposten nok en gang spandert på en helside for å hylle jubilanten, og ikke minst for å få fortalt leserne de samme tingene enda en gang. Gode ting kan jo ikke sies for ofte. (AP 3.10.87.)

Den 1. september 1984 hadde Uke-Adressa i Trondheim (et lørdagsbilag til Adresseavisen) et stort, prangende intervju med AEW, hvor hun bl.a. forutså sin egen bortgang. Den var nær forestående. Et slikt begrep kan man naturligvis tøye nokså langt, hvilket alltid er viktig i den paranormale bransjen. Som vi vet slår disse synene feil i 50% av tilfellene, og dermed ble det enda et intervju på Aftenposten i oktober 1987.

I intervjuet har faktisk journalisten May Britt Nilssen dristet seg til å berøre denne spådommen fra september 84. Og den synske damen hadde svar på rede hånd: Det skulle nemlig vise seg at hun ennå hadde "fem gåter å løse", og dermed måtte spådommen annulleres. Man var altså ikke oppmerksom på disse fem gåtene høsten 1984, noe som må skyldes en eller annen svikt i prekognisjons-systemet. Men hvilke gåter det dreier seg om får leseren ikke vite. Dette å holde forutsigelsens "mål" skjult er som kjent meget viktig (se NIVFO-Bulletin nr. 2/87 s. 7 - prinsippet om de "multiple endpoints"). Så er det bare å håpe at det før eller senere vil dukke opp noen tilfeller eller situasjoner som kan egne seg som "de fem gåter". Og gjør det ikke så spiller det ingen rolle. De troende vil være like imponert uansett. Jmfr. NIVFO-Bulletin nr. 4-5/86 "Slik ble 1986"!

"IKKE MYSTISK"

I intervjuet gjentar AEW at de "synske" evnene ikke er noe mystisk overhodet. Det dreier seg om bølger som ikke eier tid eller rom; rett og slett "fysiske vibrasjoner" som alle legemer på jorden sender fra seg. Alt blir lagret i en salgs verdenshukommelse langt der oppe, og sendes ned til AEW når hun trenger det. Hvordan hun påviste disse bølgene får vi ikke vite. Heller ikke hvorfor de ikke lar seg påvise på tross av sin fysiske natur. Men hvem bryr seg vel

om slike formastelige materialistiske spørsmål? Såvidt vi vet har parapsykologene forlenget gitt opp ideen om å finne støtte for sine påstander på det fysiske plan. AEW derimot opererer med fysiske bølger. Som kjent spriker oppfatningene vilt innen denne "unge vitenskapen".

I motsetning til Aftenposten tillater vi oss å minne AEW om at hun har en oppgave å ta seg av i tillegg til de bebudede fem gåtene: nemlig å la sine påståtte evner bli testet. Den som mener seg i besiddelse av så storslåtte nådegaver som dette, bør utvise det minimum av respekt overfor seg selv, sine tilhengere og vitenskapen, at man lar det bli mer enn løse påstander.

Inntil dette skjer - inntil man tør å stå inne for sine uttalelser - skal de tittuleres som falske profeter.

Julenött

LØSNING PÅ VÅR LILLE KONKURRANSE
I NIB NR. 4-5/87, SIDE 56:

Spørsmålet gikk altså ut på å finne et rasjonelt alternativ til at den joggende damen oppløste seg til intet, (dersom hun ikke hadde rukket å løpe sin vei)

I det redaksjonen avsluttes har vi fått inn et eneste svar, men det er til gjengjeld riktig !

Løsningen skulle være at siden damen iflg observatøren ikke kom frem igjen på den andre siden av utedoen, kan hun ha benyttet seg av den og altså gått inn!

Dette vil være mer i pakt med naturlovene enn det å oppløse seg i sine enkelte atomer og forsvinne i løse luften -- om enn ikke fullt så spennende kanskje

Vinneren av konkurransen, Anders Bondhus, Bryne, vil få en liten premie tilsendt i posten -

SKEPTIKER-ORGANISASJON OPPRETTET OGSÅ I FINLAND

I mai i år fikk også Finland sin organisasjon mot pseudovitenskap og moderne overtro. Organisasjonen, som heter Skepsis, ledes av professor R. Tuomela, Filosofiinstituttet, Unionsgt. 40 B, Helsingfors.

Dermed har samtlige av de nordiske land et tiltak av dette slag.

Skepsis ville innlede sin virksomhet med et antall åpne forelesninger om vitenskap og pseudovitenskap. Situasjonen i Finland er stort sett den samme som i Sverige, skriver Vetenskap och Folkbildning i sitt tidsskrift Folkvett nr. 2/87. Astrologien er meget populær, liksom "alternativ medisin" i alle former. Flygende tallerkener synes der som i Sverige å være "av moten". Derimot er det større interesse for "jordstråling", ønskekviser etc.

Man kan fundere over hvorfor ulike pseudovitenskapelige lærer får fotfeste i ulike land, eller hvorfor de synes å avløse hverandre i "motebølger".

De fleste skeptikergupper møter omtrent de samme pseudovitenskapelige påstandene. Bak de fleste former for overtro ligger almengyldige og tidløse forhåpninger. Det er ønsket om å beseire døden, overvinne tidens og rommets begrensninger, bygge bro over kløften som skiller menneske fra menneske. Svarene har vært ånder, telekinesi, telepati osv..

Men det finnes også forskjeller. Ønskekviser er f.eks. et stort problem for Australian Skeptics, ettersom tørke og vannmangel er så vanlig i Australia!

Andre forskjeller beror mer på kulturhistorie enn på klimaet. I katolske land har pseudovitenskapen f.eks. et større religiøst innslag (kreasjonismen er dog sterkest i land med sterk protestantisk fundamentalisme, som i USA.)

I endel tilfeller kan man identifisere spesielle grunner til at en overtro vokser frem. Frenologien - læren om hvordan hodeformen bestemmer individets karakter og begavelse - fikk stor tilslutning i England under de første tiårene av 1800-tallet. Historikere har satt den i samband med den fremvoksende liberalismen på samme tid. Frenologien ble en ny måte å fastslå en sosial rangordning på.

Skeptikere i engelskspråklige land omtaler ofte sin virksomhet som debunking, hvilket betyr å avsløre feilen.

Debunking er nødvendig. Vi trenger konkrete motargumenter, og folk er også interesserte i å få vite hvordan ønskevisten egentlig fungerer eller hvorfor frenologien var feilaktig.

Men bare "debunking" er ikke tilstrekkelig. Man bør også spørre seg hvilke behov overtroen fyller hos mennesker. Det å avsløre det ene bedrageriet etter det andre i en endeløs rekke er håpløst. Den langsiktige løsningen må være bedre folkeopplysning, bedre populærvitenskap og bedre kommunikasjon mellom forskere og almenhet.

KILDE: Folkvett nr. 2/87 (Lederartikkel)

AKSJON

INDIA

Å opprette en skeptikerorganisasjon i India ville være et temmelig pretensiøst foretagende. Det er et enormt land og den paranormale industrien florerer.

Men som det vil fremgå av nedenstående notis fra Skeptical Briefs (august 1987 Vol. 3, nr. 3) har CSICOP satt i gang et forsøk på å få gjort noe; i første omgang gratis abonnement på Skeptical Inquirer til 24 universiteter i landet.

Vi avventer foreløbig utviklingen.

(Og den har gått fort - se side 9 !)

Send SKEPTICAL INQUIRER to India

Uncritical belief in the paranormal is pervasive in India. where the godman and faith-healing industries are flourishing. The *Skeptical Inquirer* would like to introduce a spirit of critical inquiry in India, but because it is a very poor country, individuals and institutions are reluctant to invest their funds in foreign publications. *SI* is therefore offering permanent complimentary subscriptions to 24 influential universities in that country. If you would like to help, please write to INDIA, c/o the *Skeptical Inquirer*, P.O. Box 229, Buffalo, NY 14215-0229.

KRYPTOZOOLOGI MED MER

Det seneste hovedbidrag til kryptozoologien er en ny bok av veteran-ufologen og Forteana-forskeren John Keel: "Strange Mutants". Og bladet UFO Review (våren 84) stiller spørsmålet: "Har vår kjernefysiske teknologi sluppet løst dyret i åpenbaringen? Fremmede mutanter - ikke for de med svake hjerter!" (Annonse for boken).

Her gjenfortelles observasjonene av Motman (allerede godt kjent for studenter av ufologi), "Ape Man", "Slime Man", the 20 foot "Penguin", "The Grinning Man" og "The Booger".

Enda mer interessant er kentaur - halvt menneske og halvt hest - som ble observert av et vitne i Illinois, og "politiet kunne ikke bevise at han løp." "Hvor kommer alle disse uvanlige skapningene fra?" - spør annonsen. "Og hvor gikk de hen?"

Ifølge globe-trotter-journalisten John A. Keel finnes det tvingende beviser for at noen av dem er kortlevde mutanter skapt ved genetiske forandringer, som er blitt fremkalt av alle atombombene. Ynkverdige, misdannede skapninger forgiftet av menneskets dumhet sågar de ble født og dømt til korte, forstyrrede liv, virrende omkring i våre skoger.

I et intervju i samme nummer forklarer Keel videre: "Få mennesker er klar over at mer enn 2000 atombomber er blitt sprengt i jordens atmosfære. Det radioaktive nedfallet har vært enormt... Og så har vi de miserable atomkraftverkene. Også de er en fryktelig fare." Keel siterer så fra boken "We almost lost Detroit", av John G. Fuller (den velkjente UFO-autoriteten.) "Hva Fuller overså var det faktum at høye, hårete monstere ble sett like i nærheten av the Enrico Fermi Plant i Michigan. Monstrene har den umiskjennelige vanen å dukke opp rundt alle disse anleggene. Det er meget mulig, til og med sannsynlig, at de mange sakene jeg har undersøkt og skrevet om virkelig dreier seg om mutanter - fremmedartede mutasjoner av ordinære dyr fremkalt av radioaktivitet."

En annen "hemmelighet" som Keel deler med leserne av UFO Review er: "Venus eksisterer i virkeligheten ikke. Der har aldri vært noen planet Venus. Astronomene fant den opp, på samme måten som de fant opp slike ting

som sorte hull... Fort mente at alle stjernene i virkeligheten henger i tråder fra en bakgrunn av fløyel. Han var trolig like nøyaktig som disse som nå har drømt opp de sorte hull."

Intervjueren gratulerer Keel for å være en pioner på området å observere den nære sammenhengen mellom UFOer og psykiske fenomener. Og hvor også nå personligheter som dr. Berthold Schwartz (psykiateren), dr. Jacques Vallee og sågar dr. J. Allen Hynek synes å ha hoppet på orkestervognen." Jo, Keel er enig: "I årevis imøtegikk folk som Hynek og Vallee mine ideer." Og intervjueren slår fast: "Du kunne triumfere til slutt."

Av en eller annen grunn later det til å finnes noen få mennesker som tror at Keel selv tar dette tøvet alvorlig.

(John A. Keel lever av å skrive, og da må man også kunne selge. Red.)

DYRENES HIMMEL

Inner Light, en publikasjon utgitt av av de samme folkene som gleder oss med UFO Review, spør: "Vil din kjeledegges ånd overleve døden? Finnes der et nytt liv for din kjære hund, katt eller kanarifugl? Finnes det en dyrehimmel?" Det er det ganske sikkert, og for å dokumentere dette får man presentert førstehåndsberetninger fra troverdige mennesker, som bl.a. kan fortelle: "Min maskot gjødde fra hinsides graven"; "Katten som vendte tilbake fra de døde"; "Albert Payson Terhune's fantom-hund"; og "den usynlige katten."

I mellomtiden har the National Enquirer betalt 100 dollar for historier som viser at din kjeledegge har "umiskjennelige psykiske evner." For ikke å bli akterutseilt slo konkurrenten, the National Examiner, til med oppslag om at "millioner av kjæledyr er i virkeligheten fremmede fra rommet," - ifølge en "topp psykofysiker". En dr. Radj Potel fra Calcutta, India, insisterer på at én utav fem av våre hunder og katter nedstammer fra fremmede dyr som først kom til jorden for mer enn 50.000 år >>>>> forsts. s. 28 >

Psykisk Arkeologi er omtalt av Erik Damman i hans bok *Bak tid og rom* (*). Kan klarsynte personer virkelig peke ut steder hvor arkeologisk interessante gjenstander befinner seg? Dammann bygger bl. a. på en bok av Stephan A. Schwartz, *The Alexandria Project*, hvor forfatteren hevder at man ved en slik fremgangsmåte lyktes i å finne rester av et av oldtidens syv underverker, nemlig fyrtårnet i Alexandria.

Man må ha lov til å stille seg ganske tvilende til en slik påstand, for hvis noenlunde sikre beviser for dette forelå, ville det vært en sensasjon som ville vært omtalt og drøftet i aviser og tidsskrifter over hele verden. Meg bekjent har ikke det skjedd.

I sommer kunne man i en engelsk avis lese at den greske kulturminister Melina Mercouri støttet skeptikerne og fastslo at et digert stenkykke som var hevet fra sjøbunnen ved Rhodos ikke var en rest av den kolossale statuen av solguden som også var et av oldtidens syv underverker. Det var en hollandsk-født klarsynt dame, Ann Dankbaar, som hadde pekt ut stedet hvor dykkere fant stenen, og hun har påstått at resten av statuen også befinner seg i dette området. Til dette har historikere bemerkt at Kolossen på Rhodos var av bronse og hul, og at restene av den ble fjernet og fraktet østover midt på 600-tallet. (*The Independent*, 7.8.1987).

Forutsigelser om omfattende katastrofer og verdens mer eller mindre nær forestående ende er velkjente i den jødisk-kristne tradisjon. Lite eller intet av den slags litteratur har noen parapsykologisk interesse, idet forutsigelsene stort sett er så mangetydige og dunkle at det er umulig å se noen ubestridelig sammenheng mellom en forutsigelse og det som faktisk inntreffer senere. Ikke desto mindre er der i dag et stort og lønnsomt marked for denslags ofte morbidt spekulasjoner, for den kritikkløse godtroenhet er på ingen måte mindre utbredt i dag enn i tidligere tider.

I siste nummer av det amerikanske tidsskriftet *Zetetic Scholar* (nr. 12/13, august 1987) finner man en posthum artikkel av Richard Kammann hvor han instruktivt avslører hvordan han i 1983 fabrikerte en rekke tilsynelatende 'eksakte' forutsigelser. Jeg er ikke i tvil om at det alt

overveiende antall av såkalte 'riktige' forutsigelser av mer eller mindre profesjonelle sannsigere er konstruert på samme vis som Kammanns. I samme nummer raljerer redaktøren, Marcello Truzzi, over en bok av Ruth Montgomery og Joanne Garland hvorav det fremgår at Montgomerys 'kontroll' fastholder at noen tredje verdenskrig ikke vil bryte ut i tidsrommet frem til slutten av 1990-årene. Kanskje vi som Truzzi kan puste lettet ut!

 Parapsykologiske notiser nr. 23/okt.-87.

(*) Se Johan B. Hygens anmeldelse i dette nummer av Parapsykologiske notiser)

ET VANSKELIG FREMMEDORD OG ET SPØRSMÅL TIL GEORG HYGEN

I Parapsykologiske notiser nr. 22 (april 1987) anmeldte jeg kapitlene om parapsykologi i Olav Aukrusts verk *Dødsrikets verdenshistorie*. På s. 40 står setningen 'Derre er både abstrakt og forkjært'. Her skulle det istedenfor abstrakt stått abstrus. Ordet abstrus defineres i Norsk riksmålsordbok som 'dyp, dunkel og uforståelig'.

 I sin omtale av Bente Müllers bok *Gjennom lysuren* i samme nr. later Georg Hygen til å godta at forfatterinnen har vært inspirert på paranormalt vis da hun skrev den. Selv synes jeg Müllers tekst er umåtelig abstrus, men noen litterær vurdering vil jeg ikke innlate meg på. Det jeg ikke kan begripe er hvor i denne boken Hygen finner belegg for påstanden om en paranormal inspirasjonskilde. Jeg har ikke funnet en eneste ide, en eneste synsmåte i denne boken som ikke lar seg fullgodt forstå som frukten av det Bente Müller har hørt og lest og mer eller mindre ubevisst har bearbeidet og utbrodert i sitt eget sinn. Språk og uttrykksmåte bærer umiskjennelig preg av at forfatterinnen har suget opp ideer som mer eller mindre har 'ligget i luften' i de siste 15-20 år. (Som eksempler kan nevnes hennes ryfeministisk inspirerte antipatriarkalske holdning og hennes hyppige bruk av ofte bisart utbroderte ideer fra moderne fysikk.) Nu kan det selvsagt være slik at jeg simpelthen har oversett eller vært blind for det innhold, de ideer og forestillinger i Müllers bok som peker mot en oversanselig kilde, en paranormal kilde. Hvis så er tilfelle, må det kunne dokumenteres, for jeg vil gjerne belæres og opplyses når det gjelder Bente Müllers bok. Kan Hygen, eller noen annen, påvise dens paranormale innhold?
 [P.N. 23/87 - K.E. Steffens]

FALSKHET SOM FREMTIDSHAP

I forrige nummer hadde vi noen kommentarer til Erik Dammanns bok "Bak tid og rom". Det var opprinnelig meningen å gi en samlet vurdering av boken, men inntil videre vil vi her i NIVFO-Bulletin ta for oss noen av bokens påstander hver for seg.

På side 79, under avsnittet "Virkelighetens undere i vitenskapens tjeneste" mener Dammann seg inn på "mirakelet" "psykisk arkeologi", og er tydeligvis imponert av hvor "overbevisende" dette materialet er. Man må dessverre regne med at mange som leser boken og ikke vet bedre, blir like imponert.

På side 82 får man høre om det såkalte Alexandria-prosjektet og forfatteren Stephan Schwartz. Det hele går i korthet ut på at "synske" personer skal peke ut steder hvor man ved å grave vil gjøre viktige arkeologiske funn. Så følger en lang utredning med "overbevisende" data. Her får det være nok å vise til boken.

La oss nå henvende oss til en forhåpentligvis mer troverdig kilde, f.eks. tidsskriftet *Archaeology*, årgang 37, nr. 5. Der vil man finne en artikkel av arkeologen Marshall McKusick (*) med tittelen: "Psykisk arkeologi - fra Atlantis til Oz". Artikkelen har også vært gjengitt i redigert form i det amerikanske bladet *Fate*, februar 1986, og denne versjonen finnes på svensk i *Sökaren* nr. 10/1987.

Artikkelen er et ettertrykkeig oppgjør med den "psykiske arkeologien" og dens "belegg". Vi kan ikke bringe artikkelen i sin helhet her og nå, da tillatelse til dette ikke er innhentet. Men vi tillater oss å gjengi det som står om Alexandria-prosjektet. Sitat:

"Et ferskt - og usedvanlig villedende - eksempel på slike arbeider er Stephan Schwartz' bok *The Alexandria Project*.

Schwartz' verk er spesielt skadelig fordi pressen i begynnelsen hilste det som en rekke spektakulære men legitime oppdagelser, og fordi forlaget, *Double-day*, markedsførte boken som et eks-

empel på "vitenskapelig gjennombrudd". Selv om dette absolutt ikke er sant.

The Alexandria Project er rene eksempel-samlingen på falske visjoner som diverse medier har hentet fra en reisehåndbok av den engelske forfatteren E.M. Forster. Og de feltforskingene som sies å ha bekreftet disse visjonene, er utveddydig blitt dementert av senere arkeologiske og historiske rapporter." Sitat slutt.

Professor McKusick reiser til slutt spørsmålet om det er noen grunn til å bry seg med å bestride de urimelige og klart falske påstandene fra de såkalte "psykiske arkeologene". Han nevner at en grunn til å gjøre det er almenhetens usikkerhet når det gjelder spørsmålet om legitim arkeologi. Og det kan man bare bifalle. Det er like ille at folk pumpes fulle av falske opplysninger på dette felt som på andre. Men det er litt av en jobb, i og med at bøker som forherliger falskhet er blitt en industri.

(*) Marshall McKusick har tatt sin doktorgrad i antropologi ved Yale-universitetet. Han er associate professor i antropologi ved Iowas universitet, hvor han også har gjort tjeneste som statsarkeolog (1960-1975).

KRYPTOZOOLOGI MED MER -

(fortsatt fra side 26)

siden, da romvesener første gang ankom til jorden fra Pleiadene. Dersom kjæledeggen din har psykiske evner, kan forstå deg momentant, har nesten menneskelig personlighet, eller viser en nesten plagsom hengivenhet, da er det mest sannsynlig et stjernerdyr, sier Potel.
